

1929—30 թ.

ԳՅՈՒՂՄՅԱՍՅԱՐԿԻ
ԱՐՏՈՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Հ90հ2
II
A

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ ՀՍԻՀ ՖԻՆԺՈՂԿՈՍԱՏԻ

ՅԵՐԵՎԱՆ

1929 թ.

111

111

ՄԻՍՄԵՆԱԿԱՆ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՐԿԻ
ԱՐՏՈՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Թորհրդային Իշխանության գլխավոր նպատակներից մեկն է՝ նպատատավոր պայմաններ ստեղծել գյուղացրական չքավոր և միջակ տնտեսությունների դարգտնալու համար:

Բոլոր ասպարեզներում մեր կառավարությունը աշխատում է սգնության դալ աշխատավոր գյուղացիության: Ամեն տարի Միասնական Գյուղատնտեսական հարկի որենքի մեջ մտցվում են այնպիսի փոփոխություններ, վորպեսզի՝ չքավոր գյուղացիությունը բարորակի ազատվի հարկից, միջակի հարկը թերևևանա և հարկի գլխավոր ծանրությունն ընկնի ունեւորների և մանավանդ կուլակային տնտեսությունների վրա:

1929 թվին, հարկից ազատվող տնտեսությունների քիվը պետք է ավելանա: Գյուղմիասնահարկի նոր որենքով յեկամտի չհարկվող միւնիումը բարձրացված է՝ (այսինքն յեկամտի են ամենամեծ գումարը, վորը հարկից ազատվում է):

Համեմատենք անցյալ և այս տարվա չհարկվող միւնիումները՝

ա) Անցյալ տարի հարկից ազատվում էին մինչև 100 ո. յեկամուտ ունեցող 1 և 2 շնչից բաղկացած տընտեսությունները: Այս տարի այդպիսի տնտեսությունները (1 և 2 շունչ ունեցող) ազատվելու յեն հարկից, յեթե ունենան 110 ոււր. յեկամուտից վոր ավելի:

բ) Անցյալ տարի 3 և 4 շունչ ունեցող տնտեսությունները ազատվում էին հարկից, յեթե նրանց յեկամուտը ավելի չեր 120 ո.: Այս տարի այդպիսի տնտեսություններն ազատվելու յեն հարկից, յեթե նրանց յեկամուտը 130 ոււր. ավելի չի լինի:

գ) 5 և ավելի շունչ ունեցող տնտեսությունները անցյալ տարի ազատվում էին հարկից մինչև 130 ոււր. յեկամուտ ունենալու դեպքում: Այս տարի այդպիսի տնտեսություններն ազատվելու յեն, յեթե նրանց յեկամուտը 150 ոււրբուց ավելի չի լինի:

Միևնույն ժամանակ անցյալ տարվա նման, այս տարի յեւ հարկ չպետք և վճարեն շնչին 20 ուրլի յեկամուտ չունեցող անտեսությունները:

Որինակ 1.—Տնտեսությունն ունի 5 շունչ, նրա յեկամուտը համար և 140 ուրլ. անտեսությունն ազատվում և հարկից, վորովհետև յեկամուտը չի անցնում չհարկվող միւնիումից (այսինքն պակաս և 150 ուրլուց):

Որինակ 2.—Տնտեսությունն ունի 210 ուրլ. յեկամուտ և բողկացած և 12 շնչից, նա ազատվում և հարկից, վորովհետև շնչապատկան յեկամուտը 20 ուրլուց պակաս և:

Անցյալ տարի յեկամտի միւնիումով հարկից ազատվել են մոտ 75.000 անտեսություն, (բոլոր անտեսությունների 47⁰/₁₀) . 1929 թվին ազատվող անտեսությունների թիվը ավելանալու յե և կհասնի մինչև 82.000-ի, այսինքն կկազմի բոլոր անտեսությունների մոտ 55⁰/₁₀₀-ը:

Գյուղի չքավոր և միջակ անտեսությունները վարդանալուն նպաստելու և նրանց ուղնելու համար կառավարությունը վորոշել և տալ լայն արտոնություններ դյուղմիասհարկից:

Այս տարի և յեկող տարի հարկից ազատվելու յեմ ցանխերի ավելացած տարածությունները համեմատած անցյալ տարվա հետ:

Սա նշանակում և, վոր յեթև աշխատավոր դյուղացին 1928 թ. ցանել և 3 դեսյատին, իսկ այս տարի նա ցանի 5 դեսյատին, այսինքն ավելացնի իր ցանքը 2 դեսյատինով, նրա այդ 2 դեսյատին ավելացած ցանքը, ազատվելու յե հարկից 2 տարով:

Կամ յեթև այդ նույն դյուղացին յեկող 1930 թ. ցանի 7 դեսյատին 1928 թ. հետ համեմատած նրա 4 դեսյատին ավելացած ցանքը նույնպես պետք և ազատվի հարկից:

Ուրեմն յեթև աշխատավոր գյուղացին այս յերկու տարում նույնիսկ կրկնապատկի, կամ յեռապատկի իր ցանքը, նրա հարկը պետք և հաշվի անցյալ 1928 թվին արած ցանխի համեմատ:

Այս արտոնությունը չի տարածվելու իսպողի և պողատու այգիների վրա:

Այսպիսով ընդհանրապես վարելահողը, խստան և խամ հողամասերը ոգտագործելու համար տրվում է մեծ հնարավորութուն և գյուղացին այսուհետև ինքը պետք է շահագրգռված լինի ավելացնելու իր ցանֆսի տարածութունը և ոգտագործի այդպիսի հողամասերը:

Մեզ մոտ Հայաստանում կան մեծ քանակութեամբ վոչ պիտանի հողեր, վորոնց վրա վար ու ցանք անելը հնարավոր է միայն այն ժամանակ, յեթե գյուղացին այդ հողերի վրա թափի վորոչ աշխատանք, հողը խոնավացնի կամ կատարի այլ մեղիորատիվ աշխատանքներ:

Ահա այդպիսի վոչ պիտանի հողամասերը, մշակելի դարձնելու դեպքում, 3 տարի շարունակ պետք է ազատվեն հարկից:

Որինակ աշխատավոր գյուղացին իրեն հաշվով անցկացնի առուներ անհարմար հողամասերը ջրելու համար, կամ կատարի ուրիշ մեղիորատիվ աշխատանք հողը պիտանի դարձնելու համար, նրա այդ հողի վրա կատարած ցանքսերն ազատվելու յեն հարկից յերեք տարի ժամանակով:

Այն հողերը, վորոնք ծածկված են լինում կտրուրված անտառների կոճղերով, վորպեսզի այդ հողերը հարմարցնել ցանք անելու, կամ խոտհարքի համար, անհրաժեշտ է մաքրել կոճղերից: Յերբ գյուղացին կատարած է լինում նման աշխատանք անցյալ տարում, նրա այդ հողամասը ազատվում է հարկից:

Որինակ՝ Վարդանյու գյուղացին վերցրել է անցյալ տարի մի հողամաս, վորտեղ առաջ անտառ է յեղել: Այդ հողամասի վրա մնացել են ծառերի կոճղերը (քոքերը): Գյուղացին հողը մաքրել է կոճղերից և հողը ցանել է: Նրա այդ հողի վրա արած ցանքսը ազատվում է հարկից:

Ոտար յերկրներում, որինակ Դանիայում կամ Հոլանդիայում, անպետք, ավազոտ, ճահճային հողերը բարելավելուց և պարարտացնելուց հետո, հաջողվել է հասնել բերքատվութեան ամենամեծ արդյունքներին: Միջին թվով այնտեղ 1 դեսյատին հողից ստացվում է 200 փ. հացահատիկ, մինչ դեռ մեզ մոտ ստացվում է

60 փութ. (վորոշ տեղերում 130 փթից մինչև 150 փութ լավ բերքի տարիներում) :

Պարզ և, վոր բերքատվությունը կարելի չե բարձրացնել միմիայն այն ժամանակ, յեթե գործադրվի թիկուղ մի հասարկ միջոց հողը պարարտացնելու համար :

Վորպեսզի գյուղացիությունը շահադրգույն լինի բարձրացնել հողի բերքատվությունը և անասունների արդյունավետությունը, գյուհարկի նոր որինքը տալիս և արտոնություններ այն տնտեսություններին, վորոնք գործնականում կկիրառեն բերքատվության բարձրացմանը նպաստող միջոցներ :

Այդ միջոցները սրանք են՝

ՊԱՐԱՐՏԱՅՄԱՆ ԱՍՊԱՐԻՉՈՒՄ .

Պարարտացման նպատակով գոմաղբը և հանքային պարարտանյութեր գործածելը, ինչպես նաև կանոշ պարարտացում կիրարկելը (արագությամբ աճող և հողի ստորին շերտի նյութերը հավաքող խոտարույսեր գտնելը և հնձվածք հողի տակով անելը) :

ՅԱՆԻՍՏՐՁԱՆԱՌՈՒԹՅԱՆ ԱՍՊԱՐԻՉՈՒՄ .

Բազմադաշտային պարբերական ցանքաշրջանառության կիրարկումը, անասունների կերի (ցանովի խոտերի, արմատապտուղների և կերի ճակնդեղի համար գյուղի ընդհանուր հողերից առանձին հողամասեր հատկացնելը :

ՄՇԱԿՈՒԹՅԱՆ ԱՍՊԱՐԻՉՈՒՄ .

Բարելավված մշակությունը՝ նոր և ավելի կատարելագործված գյուղատնտեսական գործիքների և մեքենաների գործածությունը, դարնանացանի հողն աշնան վարելը, հողը վազ գարնան հերկելը, հերկված հողերում բակլային բույսեր (մաշ, լոբի, բակլա, սիսեռ, վոսպ և այլն) ցանելը, սևահերկը, այսինքն՝ հողն աշնանը և կրկին գարնանը վարելն առաջիկա աշնանացանի համար, շարքացանը և շարքերով տնկելը, հողամասերի միջնահատների վոչնչացումը (յեթե նրանք զգալի տարածություն են բռնում) :

ՀՈՂՈԳՏԱԳՈՐԾ ՈՒԹՅԱՆ ԱՍՊԱՐԻՉՈՒՄ .

Ճահիճների ցամաքեցումը, դաշտերը քարերից մաքրելը, ցրված հողամասերի միացումը, թախճաններ պատրաստելը, վնասատուների (միջատներ, կենդանիներ և հիվանդութույուններ) և մոլախոտերի դեմ պայքարելը :

ՄԱՐԳԱԳՈՐԾ ՈՒԹՅԱՆ ԱՍՊԱՐԻՉՈՒՄ .

Սոսահարքերը և արոտավայրերը քարերից մաքրելը . այդ տեղերի նպատակահարմար ոգտագործումը և չըծանրարեւնումը (արոտավայրերի յուրաքանչյուր դեսպատին տարածութեան վրայ վորոչ քանակութեամբ հոտեր արածացնելը, անասունների զանազան տեսակները և առանձին խմբերը տարբեր տեղերում արածացնելը), խոտհարքներում և արոտավայրերում խոտեր դանելը, փշախոտեր վոչնչացնելը և մացառներն արմատախիլ անելը :

Բերքատվութիւնը բարձրացնող այս պարզ և հասարակ մեկ կամ մի քանի միջոցները կիրառող աշխատավոր տնտեսութիւնները, բացի այն ոգուտից, վոր նրանք ստանալու յեն լավ բերքից ու լավ արդյունքից, պետք է ոգտվեն և արտոնութեանով դյուղմիասարկից :

Յեթե այդ միջոցները կիրառի ամբողջ համայնքը, այն ժամանակ յուրաքանչյուր տնտեսութեանը հարկից զեղչվելու յե 10 տոկոս :

Յեթե այդ միջոցները կիրառի վոչ թե համայնքը, այլ առանձին անհատ տնտեսութիւնը, նրա հարկից զեղչվելու յե 5 տոկոս :

Կուլակային տնտեսութեանները այս արտոնութեաններով չեն ոգտվելու :

Որինակ դյուղի համայնքը, վորոչել է իրեն վարելահողը պարարտացնել գոմաղբով և հողի մշակութեան ձևը բարելավել : Յեթե բոլոր տնտեսութեանները կիրառեն այս յերկու բերքատվութեանը բարձրացնող միջոցները, այն ժամանակ բոլոր աշխատավոր տնտեսութեանների հարկից պետք է զեղչվի 10 տոկոս :

Յենթադրենք մի վորևե դյուղում, մի աշխատավոր
դյուղացի գործ և ածում հողը պարարտացնելու միջոց-
ներ, իսկ այդ դյուղի համայնքը նման բան չի անում:
Այդ դյուղացու հարկից զեղջվելու յե 5 տոկոս:

Այս յերկու զեղջման չափերը (10 և 5 տոկ.) նշա-
նակիած և տարրեր նրա համար, վորպեսզի դյուղի հա-
մայնքը կուլլեկտրվորեն գործադրի բերքատուլթյունը
բարձրացնող միջոցները: Առանձին անտեսուլթյունների
համար, մանավանդ, չքավորների համար, մենակ կա-
տարել այդ գործը դժվար և, իսկ ամբողջ հասարակական
ուժերով համեմատաբար ավելի հեշտ կլինի:

Գյուղհարկից բոլորովին ազատվում և մինչև կես
գեսյատին փորձնական ցանփերը:

Յեթե դյուղացին ցանում և մինչև կես գեսյատին
վորևե բույս փորձելու համար, տեղի դյուղատնտեսի
խորհրդով, այն ժամանակ նրա այդ փորձնական ցանքը
ազատվում և հարկից:

Բազմադաշտային ցանփաշրջանառություն կիրա-
ռող գյուղացիների ցանփերի յեկամտից զեղջվում և
15 տոկոս:

Յեթե վորևե անտեսուլթյուն կիրառում և բազմա-
դաշտային ցանքաշրջանառություն, այսինքն փոխա-
նակ հողը մի տարի ցանել, իսկ մյուս տարին թողնել
հերկի տակ, նա հերթով ցանում և սկզբից ցորեն, հե-
տո արմատապտուղ, հետո լորածաղիկ, հետո նորից հա-
ցահատիկ և այնուհետև թողնում և հողը հերկի տակ,
այդ դյուղացու ցանքսի յեկամուտը պակասեցվելու յե
15 տոկ.: Յենթադրենք նրա ցանքի յեկամուտը հաշված
և 100 ո. այս գումարը իջեցվելու յե մինչև 85 ուրբի:

Ցանովի խոտերի սերմաբուծարանները բոլորովին
ազատվում են հարկից:

Աշխատավոր դյուղացին յեթե ցանում և խոտաբույ-
սեր սերմացույի համար, նրա այդ ցանված տարածու-
թյունը ազատվում և հարկից և միևնույն ժամանակ նրա
հարկից ինչպես արդեն ասված և, զեղջվում և 10 կամ
5 տոկոս:

Բամբակի, վուշի (կտավհատի) և շափարի ցանկե-
զեղի ցանփերը հարկվում են արտոնված ձևով:

Բամբակի, վուշի և շաքարի ճակնդեղի մեկ դեսյատին ցանքսի յեկամուտը հաշվում և ընդամենը 22 ուրբ. 50 կոպ. : Անցյալ տարի յեղել և նույն յեկամտի նորման և այս տարի մնում և անխոփոխ :

Որինակ մի գյուղացի, վորի ընտանիքը 5 շնչից և, անցյալ տարի ունեցել և 3 դես. բամբակ, վորի յեկամուտը հաշվվել և ընդամենը 67 ո. 50 կոպ. մյուս աղբյուրներից ստացված յեկամուտը կազմել և 200 ո. ընդամենը նրա յեկամուտը վորոշվել և 267 ո. 50 կոպեկ, այդ յեկամտի համապատասխան նա վճարել և գյուղահարկ 13 ո. 95 կոպեկ :

Նա վճարել և այդքան քիչ նրա համար, վորովհետև բամբակի յեկամուտը հաշվվում և շատ պակաս չափով :

Յեթե նա ցանեք ցորեն, վորքան կլինեք նրա հարկը : Գաշտավայրերում (արանում) ջրովի մեկ դեսյատին ցորենի յեկամուտը հաշվվում և միջինը 110 ո. : Յերեք դեսյատին ցորենի յեկամուտը պետք և կազմեր 330 ո., իսկ ընդհանուր յեկամուտը 530 ո. հարկը պետք և վճարեր 77 ո. 91 կոպեկ—մինչև ու բամբակ ցանելով : նա վճարում և միայն 13 ո. 95 կոպեկ :

Այս որինակից յերևում և, վոր բամբակ ցանողը 2 տեսակի ոգուտ և ստանում : Առաջինը նրա յեկամուտն և ավելանում, վորովհետև հայտնի յե, վոր բամբակի մեկ դեսյատինը տալիս և միջին հաշվով 200 ո., իսկ յերկրորդը՝ հարկը պակասում և :

Բացի այդ, նոր տեղերում ցանվող բամբակը բոլորովին ագատվում և հարկից հինգ տարի անընդհատ :

Գյուղատնտեսական հատուկ մշուղերը գարգացնելու համար հարկից ագատվելու յեն բոլոր նոր տնկած այգիները և պտղատու ծառաստանները, մինչև քերֆ ստանալու յերկրորդ տարին :

Սա նշանակում և, վոր նոր տնկած այգիները հարկի յեն յենթարկվում միայն պտղաբերության յերկրորդ տարվանից :

Որինակ՝ աշխատավոր գյուղացին տնկել և նոր այգի և այս տարվանից նա սկսելու յե քերք ստանալ : նրա այդ այգին պետք և աղատվի հարկից : Միայն յեկող

տարի, նա այդ այդու յեկամուտից պետք է վճարի հարկ:

Շերամապահությունը զարգացնելու համար, այդ գրադմուբից ստացվող յեկամուտը ազատվում է հարկից:

Այս նպատակով հարկից ազատվում են նույնպես բոլոր ք-քենու տնկարանները:

Թուչնարուծությունը ազատվում է հարկից բոլորովին:

Հ.Ս.Խ.Հ. ժողկոմխորիը վորոշել է վարանցովկայի, Ստեփանավանի և Ղզլ-դոչի գավառակներում այս տարի կովերի և ցուլերի յեկամուտը իջեցնել 50 տոկոսով, վորովհետև այդ գավառակներում զարգացած է արդյունարերական յուղագործությունը:

Ուրեմն, յեթե 1928 թվին մեկ կովի յեկամուտը վորոշվել է 24 ուուրի, այս տարվանից դրա յեկամուտը պետք է հաշվվի 12 ո.:

Այս արտոնությունը ժողկոմխորհի առանձին վորուշումով, կարող է տարածվել և ուրիշ շրջանների վրա, յեթե դրանք ճանաչվեն վորպես արդյունարերական յուղագործական շրջաններ:

Վերահիշյալ արտոնությունը սահմանվել է անասնապահ տնտեսություններին խրախուսելու և յուղագործական արդյունարերությունը զարգացնելու նպատակով:

Իրա պատճառով աղպիսի վարեում ցանովի խոտերի յեկամուտի նորման պետք է լինի խոտհարքի նորմայի չափով:

Հարկից բոլորովին ազատվում են հողային մարմինների հավանությունը գտած ցուլերը և հովատակները (վորձ ձիերը): Բեղմնավորման համար կարևոր է ունենալ ազնվացեղ ցուլեր և հովատակներ: Յեթե հողային մարմինները հավանություն են տալիս վորևե տնտեսության պատկանող այդ կենդանիներին, դրանց յեկամուտը ազատվում է հարկից:

Հայաստանում քիչ և տարածված մերիմառի վոչ-խարմերի պահելը: Վորպեսզի գարգացնել այդ տեսակի անասնապահութունը, մինչև 250 գուլիս ունեցող անհատ տնտեսությունների մերիմառի վոչխարների յեկամուտը ազատվում է գյուղ հարկից:

Յեթն և չորս քարն ունենա 250 գուլիսի վոչ ավել մերիմառի վոչխարներ, դրանք ազատվելու յեն հարկից, իսկ կողբելտիվ-տնտեսություններին պատկանող այդ վոչխարները, անկախ դրանց քանակից, բոլորովին ազատվում են հարկից:

Գյուղական կուլեկտիվ տնտեսությունները սգտըվում են ավելի մեծ արտոնություններով, քան ին անհատ տնտեսությունները:

Այդ տնտեսությունների հարկը հաշվում է արտոնված անով, իսկ հարկից զեղջվում է 25-ից մինչև 60 տոկոսը:

Կողբելտիվ տնտեսությունների և կոմմունաների հարկը վորոշվում է վոչ թե նրանց ընդհանուր յեկամտի համապատասխան, այլ տնտեսության մեկ շնչին ընկնող յեկամտի համեմատ:

Յեթն կուլեկտիվի շնչին ընկնող յեկամուտը 30 ուչի անցնում, տնտեսությունը ազատվում է հարկից:

Կողբելտիվ տնտեսությունների հարկի գումարից կատարվում են հետևյալ զեղջերը՝

1. Այն գեղքերում, յերբ մեկ շնչին ընկնող յեկամուտը ավելի պակաս է, քան: թե գավառի միջին շնչապատկան յեկամուտը, կողբելտիվի հարկից զեղջվում է 40 տոկ., իսկ կոմմունայի հարկից 60 տոկ.:

Սա նշանակում է, վոր կոլ. տնտեսության կամ կոմմունայի համար զեղջի չափը, վորոշելու համար, սկզբից պետք է պարզվի, թե վորքան է կազմում գավառի անհատ տնտեսությունների մեկ շնչին ընկնող միջին յեկամուտը:

Յենթադրենք՝ Մեղրի գավառում անհատ տնտեսությունները ունեն 7.929 շունչ և այդ տնտեսությունների ընդհանուր յեկամուտը հավասար է 325.537 ու.: Մեկ շնչին ընկնող յեկամուտը հավասար է 325537 : 7929 հավասար է 41 ու.:

Յենթագրենք՝ Մեղրիի գավառում կոյսնտեսության շնչապատկան յեկամուտը լինի՝ պցենք 35 ուսրլի, նրա հարկից պետք է զեղջվի 40 տոկ :

Կոմմունայի հարկից այդպիսի գեպքերում զեղջվում է 60 տոկոս :

2. Այն գեպքերում, յերբ կոյ. տնտեսության կամ կոմմունայի շնչապատկան յեկամուտը ավելի յե, քան թե գավառի միջինը, այն ժամանակ զեղջվում է կոյ. տնտեսության հարկից 25 տոկոս, իսկ կոմմունայի հարկից 30 տոկ : Միեւնույն ժամանակ սրանց հարկը հաշվվում է գավառի շնչին ընկնող միջին յեկամտի համեմատ :

Վերցնենք առաջին սրինակը : Մեղրու գավառի միջին շնչապատկան յեկամուտը հավասար էր 41 ո. : Յենթագրենք, վոր նույն գավառում մեկ ուրիշ կոյ. տնտեսության շնչապատկան յեկամուտը կազմում է 65 ուսրլի : Այս գեպքում հարկը հաշվելիս ընդունվում է վոչ թե 65 ուսրլի շնչապատկան յեկամուտը, այլ միայն 41 ո. և դրա համեմատ վորոշվում է հարկի գումարը : Նման ձևով ստացված հարկից զեղջվում է կոյ. տնտեսության համար 25 տոկոս, իսկ կոմմունայի համար 30 տոկոս :

Կոլլեկտիվ տնտեսությունները ոգտվում են նաև այն բոլոր արտոնություններով, վորոնք տրվում են անհատ գյուղացիներին :

Գյուղի չփավոր և միջակ տնտեսությունների հարկը բեքևացնելու համար, այս տարվանից իջեցրած են տուկոսային հավելումները : Անցյալ տարի վորոշված էր գյուղատնտեսությունից (ցանքից, անասուններից և այլն) ստացած յեկամուտի վրա կատարել տոկոսային հավելումներ այն բոլոր տնտեսություններում, վորոնց ընդհանուր յեկամուտը (գյուղատնտեսական և վոչ գյուղատնտեսական) յեղել է 300 ո. ավելի : Ինչպէս համար էր այդ արվում, վորովհետև գյուղում, թե չքավորի, թե միջակի և թե ունևորի յեկամուտը հաշվվում է միատեսակ նորմաներով : Մինչդեռ պարզ է, վոր ունևորը ստանում է իրեն ցանքից և անասուններից ավելի յեկամուտ, քան չքավորը :

Յեւ գա հասկանալի յե : Ունևորը ավելի լավ է մշա-

կում իր հողը, լավ և պահում անասունները, ժամանակին կեր և պատրաստում: Չքաղորը այդ անելը դժվարանում և, տնտեսությունը թույլ լինելու պատճառով:

Ահա տնտեսությունների յեկամուտների մեջ համաշարությունն մտցնելու համար սահմանված և տոկոսային հավելումներ:

Որինակ վորևե մի գյուղացի ստանում և գյուղական տնտեսությունից 200 ո., իսկ վոչ գյուղատնտեսությունից (կոշկակարությունից) 150 ո. յեկամուտ, ընդամենը 350 ո.: Անցյալ տարի նրա 350 ո. յեկամտի համեմատ—200 ո. գյուղատնտեսական յեկամտին աւելացվում էր 5 տոկ., այսինքն 10 ո.:

Այս տարվանից տոկոսային հավելումներ կատարվելու յե միայն այն դեպքերում, յեթե տնտեսության ընդհանուր յեկամուտը 500 ո. ավել և:

Բազմանդամ տնտեսությունների համար այս արտոնությունը ավելի ևս լայնացրած է.

9-ից մինչև 10 շունչ ունեցող տնտեսությունների յեկամտի վրա տոկոսային հավելում կատարվում է միայն այն ժամանակ, յեթե նրանց շնչին ընկնող յեկամուտը 60 ուրբուց ավելի յե: 11-ից 12 շունչ ունեցողների յեկամտին այդ հավելումը կատարվում է այն դեպքում, յեթե շնչապատկան յեկամուտը 65 ուրբուց ավելի յե, իսկ 13 և ավելի շունչ ունեցողների — յեթե 70 ո. ավելի շնչապատկան յեկամուտ ունեն:

Ուրեմն, յեթե վորևե տնտեսություն ունենա նույնիսկ 800 ուրբի յեկամուտ, բայց բաղկացած լինի 14 շնչից, նրա գյուղատնտեսական յեկամտի վրա տոկոսային հավելում չպետք է կատարվի:

Տոկոսային հավելումները պետք է կատարվեն 5-10 տոկոսի չափով: Հավելման գումարը վորոշվելու յե գյուղատնտեսական յեկամտի համեմատ:

Անցյալ տարի տոկոսային հավելումների չափը յեղել է 5-ից մինչև 25 տոկոս:

Կալիեկտիվ տնտեսությունների և կոմմունաների համար տոկոսային հավելում չի կիրառվում:

Անկախ դրանից, վորոշված է ընդհանրապես թեթեւացնել բազմանդամ տնտեսությունների հարկը:

Վորպեսզի բազմանդամ (չափ չունչ ունեցող) արն-
տեսութիւնը միանգամայն ապահովված կերպով զար-
գանա, այս տարվանից նրա հարկից կատարվելու յի
յեղջեր: Հարկի ծանրութիւնը քեք-կացնելու նպատա-
կով 7-ից մինչև 8 շունչ ունեցող տնտեսութիւնների
հարկից պետք է գեղջվի 5 տոկոս. 9-ից մինչև 10 շունչ
ունեցողների հարկից պետք է գեղջվի 10 տոկոս և 11 և
ավելի շունչ ունեցողների հարկից պետք է գեղջվի
15 տոկոս:

Այսպիսով, յիժե տնտեսութեան հարկ նշանակված
լինի 80 ուրբլի և այդ տնտեսութիւնը ունենա 10 շունչ,
նա պետք է վճարի 80 ուրբլու փոխարեն 72 ո. (10 տոկ-
զեղջ), կամ թե նա ունենա 12 շունչ, պետք է վճարի
68 ո. (15 տոկ. զեղջ):

Կարմիր բանակայինների, Միացյալ Պետ. Քաղվար-
չութեան գորամասերում և պահակախմբերում ծառա-
յողների, պահեստում գտնվող զինապարտների և հաշմ-
անդամներին անցյալ տարում տրվող արտոնութիւն-
ները տրվելու յեն նույնպես և այս տարի:

Կարմիր բանակայիններ ևն հաշվվելու նաև այս
տարվա աշնանը զորակոչվածները և նրանց տնտեսու-
թիւններին տրվելու յեն արտոնութիւններ:

Նույնպիսի արտոնութիւնով ոգտվում են առաջին,
յերկրորդ և յերրորդ հաշմանդամութեան խմբերին
պատկանող՝ պատերազմի, աշխատանքի և այլ հաշմ-
անդամները:

Աշխատանքի և այլ հաշմանդամներին տրվում է ար-
տոնութիւն այն դեպքում, յիժե նրանք չունեն վոչ աշ-
խատավորական յեկամտի աղբյուրներ (որինակ՝ յեկա-
մուտներ առևտրից, զնումներից, մեծ ջրաղացից և
այլն):

Տարբերային աղետներից (կարկտահարութիւնից,
յերաշտից, անասունների ժանտախտից, հրդեհից, ըն-
տանիքի միակ աշխատավորի ծանր հիվանդութեան,
մահվան և այլն) տուժած տնտեսութիւնները իրավունք
ունեն ստանալ արտոնութիւններ: Նրանց գիմումների

Համաձայն շրջանային հարկային հանձնաժողովները գիջում են հարկը լրիվ կամ մասնակի չափով: Ձիջումները կատարելու ժամանակ հաշվի յն առնվում, թե վորքան և վնասվել տնտեսութունը այս կամ այն աղետից, վորքան և նա տնտեսապես ապահովված և նրա կարողության համեմատ հարկ. հանձնաժողովները վորջում են գիջվող գումարի չափը:

Ապանված անտառային աշխատավորների այրիների և յերեխաների աշխատավոր տնտեսությունները ազատվում են հարկից 5 տարով:

Վորք յերեխաներին խնամող և մանկատների սաներին գյուղատնտեսական աշխատանքների համար պատրաստող տնտեսությունները արտոնվում են:

Յեթե գյուղացին ընդունում և իրեն խնամքի տակ վորք յերեխային, այն ժամանակ վորքը հաշվվում և վորպես նրա ընտանիքի անդամ:

Վորքին հատկացրած շնչապատկան հողաբաժինը ազատվում և հարկից յերեք տարով: Յեթե վորքն ունի նաև անասուններ, գրանք նույնպես ազատվում են հարկից յերեք տարով:

Որինակ մի վորք ունի 2 դեռ. հող և 4 անասուն: Նրան խնամում և մի գյուղացի, վորի հետ վորքը ապրում և միասին: Վորքին պատկանող անասունները և հողը ազատվում են հարկից, իսկ վորքը հաշվվում և վորպես այդ գյուղացու ընտանիքի անդամ:

Ի հարկն այս արտոնությունը չի արվի գյուղացուն, յեթե վորքը ապրի առանձին, իսկ գյուղացին կատարի միայն խնամակալի պարտականություն:

Տեղափոխվող և վերաբնակվող տնտեսությունները ազատվում են հարկից մեկ տարուց մինչև հինգ տարի ժամանակով նույն կարգով ինչպես և անցյալ տարի:

Տեղափոխվող կալիկոտիվ տնտեսությունների համար այս արտոնությունները յերկարացվում են մեկ տարով:

Բանվորա-գյուղացիական կարմիր բանակից արձակվածները, յերք կազմակերպում են կոլ. տնտեսություն, կամ կոմմունա, նրանց տնտեսությունը ազատվում է հարկից յերկու տարով:

Այս արտոնությունը նրանց տրվում է միայն այն
ժամանակ, յեթե ազատված բանակայինները կազմում
են աշխատունակ տղամարդկանց կեսը և տնտեսությունը
հիմնում են բանակից ազատվելու առաջին տարում :

Վարձու բանվորների աշխատանքով չոգտվող և հա-
սարակության ուժերով հող մշակող բոլոր տեսակի ըն-
կերությունները, յեթե ընկերության անդամները ու-
նեն նույնպես և առանձին տնտեսություն, ոգտվում են
արտոնությունով : Ընկերության ստացված յեկամտից
հանվում է այն մասը, վորը մնում է ընկերությանը :
Յեկամտի մնացորդից գիջվում է 20 տոկոս, այս ձևով
ստացված գումարը բաժանվում է ընկերության անդամ-
ների միջև : Յուրաքանչյուր անդամին ընկած գումարը
ավերացվում է նրա տնտեսության յեկամտին և յեն-
թարկվում հարկի :

Ուրեմն ամեն մեկ անդամի փաստորեն ստացված
գումարը հարկվում է վոչ թե լրիվ չափով, այլ 20 տո-
կոս զեղջով, իսկ ընկերության մնացած յեկամուտը,
վորը ծառայում է կազմակերպության կարիքներին,
հարկից ազատվում է :

Արտոնություններ վոչ գյուղատնտեսական յեկա-
մուտների նկատմամբ :

Գյուղատնտեսության բարձրացմանը խոշոր չափով
նպաստում են գյուղատնտեսական զանազան մեքենանե-
րի և գործիքների գործադրումը :

Վորպեսզի ել ավելի հնարավորություն տրվի տըն-
տեսություններին զարգացնել և բարձրացնել բերքա-
տվությունը, այս տարվանից բոլորովին ազատվում են
գյուղատնտեսական հասարակ գործիքների յեկամուտ-
ները :

Հարկից այսպիսով ազատվում են քամհարների,
սերմագտիչների, (տրիեր) խոտհար մեքենաների, սեր-
զատների և այլ բոլոր տեսակի հասարակ գործիքների
վարձով տալուց ստացվող յեկամուտները, մինչդեռ
անցյալ տարի դրանք յենթարկվում էին հարկի հաշվի
առված յեկամտի 70 տոկոսի չափով :

Գյուղատնտեսական բարդ գործիքներից ստացվող
յեկամուտները պետք է յենթարկվեն հարկի միայն

տակոսի չափով: Իսկ մեքենայական շարժիչներով աշ-
տող բարդ գործիքների յեկամուտները 25 տոկոսով:

Ուրեմն՝ յեթե տնտեսությունը ունի տրակտոր և
չտորը վարձով տալուց ստանում է յենթադրենք
50 ր., այդ յեկամտից հարկվում է միայն 25 տոկո-
ս: այսինքն 50 ր.: Մնացորդ 150 ր. ազատվում է հար-

Տնայնագործությունից և արհեստից ստացվող յե-
մուտները հարկվում են դարձյալ մասնակի չափով,
ի վաչ թե լրիվ գումարով:

Անցյալ տարի տնայնագործների և արհեստավորնե-
յեկամուտները հարկի էլին յենթահարկվում 50 տոկոսի
փով: Այս տարվանից մենակ, կամ իրենց ընտանիքի
անդամների սզնությամբ աշխատող տնայնագործների
եկամուտը պետք է հարկվի միայն 35 տոկոսի չափով:

Վարձու բանվորների սզնությամբ աշխատող տնայ-
նագործների յեկամուտները պետք է հարկվեն 40-ից
մինչև 50 տոկոսի սահմաններում:

Ստիպյն, կան արհեստավորներից այնպիսիները,
վորոնք աշխատում են ուրիշ տեղերում, տնտեսությու-
նից դուրս: Պարզ է, վոր նրանք ունեն ավելորդ ծախսեր:
Նրա համար դրսում աշխատող տնայնագործների յեկա-
մուտը հարկի յե յենթահարկվում ավելի պակաս՝ այն է
25 տոկոսով, մինչդեռ անցյալ տարի հարկվելիս է յեպի
50 տոկոսով:

Յեթե արհեստավորը կամ տնայնագործը արտելի
անդամ է և չի ոգտվում վարձու բանվորի աշխատան-
քով, նրա յեկամտից սկզբից զիջվում է 25 տոկոս և ա-
պա հարկի յե յենթահարկվում մնացորդ յեկամտի մի մասը
վերը մատնանշված չափերով:

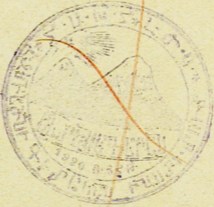
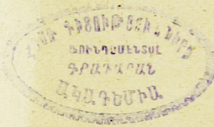
Աշխատավարձը անցյալ տարվա ձևով հարկվում է
միայն 15 տոկոսով այն դեպքում, յեթե բանվոր կամ
ծառայող ընտանիքի անդամը ապրում է իր տնտեսու-
թյան մեջ: Յերը նրա ծառայության տեղը գտնվում է
դյուղից դուրս վայրերում և նա չի ապրում իր տնտե-
սության մեջ, չնայած այն բանին վոր նա իր տնտե-
սությունից չի կտրված, այն ժամանակ հարկի յե
կուրակային տնտեսություններն այս արտոնու-
թյուններով չեն ոգտվում:

Ահա այն արտոնութիւնները, վորոնք տրվում են գյուղացիական անհատ և կոլլեկտիվ տնտեսութիւններին:

Գյուղացիների տնտեսական հաշիվների մեջ մեջդայա-
յունութիւն մտցնելու նպատակով, այս տարվա համա-
վորույթած ցանքերի, խտահարքների և անասուններ
նորմաները պետք և մնան անփոփոխ, յերեք տարի շ-
րունակ:

Յեթե ավյալ գյուղում, յենթագրենք հայտարար-
վել և՛ ցանքերի նորման 45 ո., խտահարքների նորման
12 ո., խոշոր անասունների նորման 15 ուրլի, այդ
նորմանները 1929, 1930, և 1931 թվերին չեն փոփոխ-
վելու: Չի փոփոխվելու նույնպես հարկը հաշվելու կար-
գը և ձևը:

Այսուհետև գյուղացին լիովին հնարավորութիւն
ունի նախապես հաշիւ առնել իր հարկի չափը: Նա կար-
ող և պարզ վորոշի, թե ինչ ձևով պետք և զարգացնի իր
տնտեսութիւնը: Նա պետք է միևնույն ժամանակ և գլ-
տակցի, վոր Սորհրդային իշխանութիւնը ամեն կերպ
աշխատում է ստեղծել նպաստավոր պայմաններ չքավոր
և միջակ գյուղացու համար, վորպեսզի նրանք յայնաց-
նեն իրենց տնտեսութիւնները:

ՀԱՅԳՈՒԻԿՐԱՆԻ ԱՌԱՋԻՆ ՏԳԱՐԱՆ

Պատվ. 3136 Գրառեպլիկար. 2059 ո. Տնօր. 5000

ԳԱԱ Հիմնարար Գիտ. Գրադ.

FL0002625

[054.]

A ^{II} 2406

12
13
14
15

16
17